

VERBONDENHEID IN VEELVOUD

KNR JAARVERSLAG 2007

Met een beroep op de genade die mij geschonken is, zeg ik u allen dat u zichzelf niet hoger moet aanslaan dan u kunt verantwoorden, maar verstandig over uzelf moet denken. Denk overeenkomstig het geloof, dat is de maatstaf die God u heeft gegeven. Zoals ons ene lichaam vele delen heeft en die delen niet allemaal dezelfde functie hebben, zo zijn we samen één lichaam in Christus en zijn we, ieder apart, elkaars lichaamsdelen. (Romeinen 12, 3-5)

Verbondenheid in veelvoud
Jaarverslag 2007

Door ruimtegebrek zijn bepaalde onderdelen van het KNR-jaarverslag vrij summier opgenomen in het julinummer van het bulletin. Vandaar dat in dit document een aantal kwesties wat meer aandacht krijgen dan in de gedrukte versie.

SAMEN ONDERWEG

Congres Stilte Verbondenheid Bezieling

Er waren in de voorbije jaren velerlei tekenen van een veranderende rol van religie in de samenleving. Weliswaar is er onmiskenbaar sprake van ‘de-institutionalisering’: minder mensen zijn lid van een kerk en de maatschappelijke invloed van de kerken neemt af. Maar dit wil niet zeggen dat religie verdwijnt, want religiositeit is niet synoniem met kerkelijke binding. Ook in kringen van religieuzen bemerkt men die hernieuwde belangstelling voor spiritualiteit. In zekere zin wordt hiermee de secularisatiegedachte van de moderne samenleving als een samenleving waarin religie geen enkele, laat staan een belangrijke, plaats meer inneemt, gelogenstraft. De secularisatiegedachte hield kort en bondig in dat modernisering/rationalisering betekent en derhalve tot een gestage afname van religie leidt.

Publicaties als *Geloven in het publieke domein* van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en *God in Nederland* van Bernts, Dekker & De Hart markeren deze verandering in het geestelijk klimaat in ons land en in de interpretatie daarvan. Deze onderzoeken maken aannemelijk dat de belangstelling voor de verschillende spirituele tradities van de religieuze instituten geen modieuze gril is, maar een van de nieuwe vormen waarin religie gestalte krijgt in onze maatschappij. De KNR meende te moeten reageren op deze belangstelling voor kloostertradities door het organiseren van een publieksmanifestatie. Na maanden van intensieve voorbereiding vond op 3 oktober in De Vereniging te Nijmegen de manifestatie Stilte Verbondenheid Bezieling plaats. De belangstelling voor deze manifestatie overtrof de verwachtingen, want niet alleen waren de beschikbare 1450 plaatsen in korte tijd uitverkocht, maar ook lieten velen zich op een wachtlijst plaatsen. Gelijktijdig liep er via het blad *Happinez* een actie om potentiële belangstellenden te attenderen op de mogelijkheid van een verblijf in een klooster. In het vervolgtraject ligt de nadruk vanuit de KNR op initiatieven om de gewekte belangstelling voor religieuze tradities te blijven voeden, met name door middel van het verzenden van digitale nieuwsbrieven.

Procedure bij klachten van seksueel misbruik

Na de (tweede) versie van 2002 is in 2007 de ‘Procedure’ grondig herzien, zodat deze beter kan beantwoorden aan intern-kerkelijke en maatschappelijke vereisten. De voorstellen van ‘Hulp en Recht’ zijn door de KAR¹ bestudeerd en op grond daarvan zijn er gesprekken geweest met ‘Hulp en Recht’ en met de Bisschoppenconferentie. Dit leidde ertoe dat de Bisschoppen en het Bestuur van de KNR ingestemd hebben met een nieuwe Procedure, die per 1 januari 2008 in werking is getreden.

Een belangrijke wijziging ten opzichte van de eerdere Procedure is dat de categorie mensen op wie de regeling van toepassing is, is uitgebreid. Voortaan geldt de Procedure namelijk niet alleen voor klachten jegens religieuzen en allen die met een benoeming van een Bisschop of een Hogere Overste zijn aangesteld, maar voor iedereen die – betaald of onbetaald - werkzaam is in een instelling van de R.-K. Kerk. Ook op een andere manier is er een uitbreiding van de Procedure: voorheen kon er geen nader onderzoek plaatsvinden als de aangeklaagde reeds overleden was; nu bestaat daartoe wel de mogelijkheid. De Procedure voorziet nu in de mogelijkheid van een meer informele klachtafhandeling naast een formele rechtsgang, omdat ongewenst gedrag zich in veel gradaties kan voordoen.

¹ KAR = de Commissie Kerkrechtelijke Aangelegenheden voor Religieuzen

Voorzitterschap

Formeel eindigde in de Algemene Vergadering van juni het voorzitterschap van p Timmermans. De vergadering vroeg hem om het voorzitterschap nog twee jaar te continueren, enerzijds omdat er geen kandidaten waren om hem op te volgen, anderzijds vanwege het belang van een goed-ingewerkte voorzitter. Aangezien p Timmermans geen Hogere Overste meer was, was er statutair geen mogelijkheid voor de verlenging van dit voorzitterschap. Daarom werd er overleg gevoerd met de *Congregatio* in Rome. Daar had men met een nieuwe periode van twee jaar als tijdelijke oplossing geen moeite. Men wil wel de statutaire bepaling gehandhaafd zien dat de voorzitter en vice-voorzitter Hogere Oversten zijn.

Regiodagen

In het voorjaar zijn zes regiobijeenkomsten gehouden rond het thema 'Kiezen voor het leven'. De inleiders Hein Blommestijn O.Carm, Ria van Dinther osc en Piet Leenhouders ofmcap namen elk twee bijeenkomsten voor hun rekening. Ieder op hun eigen wijze gaven zij antwoord op de vragen: *Hoe als religieuze/-s te leven in de huidige concrete situatie van mijn religieus instituut? Hoe houd je als leidinggevende de gemeenschap geestelijk en spiritueel vitaal?* Na afloop van alle bijeenkomsten toonden de aanwezigen zich dankbaar voor de gedachten, die de inleiders hen hadden aangereikt én voor de mogelijkheden tot onderling gesprek. Ria van Dinther osc, abdis van De Bron, was de inleidster van de regiodagen te Roosendaal en Tilburg. Aangezien er geen verslagen zijn gemaakt van de regiodagen, verscheen in het juninummer van het KNR-bulletin een impressie gebaseerd op haar inleiding. Heel helder verwoordde zr Ria hierin wat zij zelf in de loop van het proces in haar gemeenschap heeft geleerd. Aan het slot van haar betoog stond zr Ria stil bij de specifieke positie die leidinggevend innemen binnen het geheel van een gemeenschap. Zij confronteerde het gezelschap met de vraag: *onderhouden wij ons eigen tuintje goed of zijn we hoofdzakelijk bezig de tuintjes van anderen te verzorgen?*

Het is heel belangrijk dat leidinggevend ook goed voor zichzelf zorgen, ook hierin hebben ze een voorbeeldfunctie. Naast de 'gewone' bestuursverantwoordelijkheden wordt van een verantwoordelijke van een religieuze gemeenschap ook nog iets anders verwacht, namelijk spiritueel leiderschap. Zr Ria: *Kunnen wij leven als geïnspireerde mensen die ontvangend in het leven staan, die vreugde beleven aan het leven dat we leiden en erin geloven? Zijn we gericht op Gods werking in ons leven? Als we dat zijn kunnen we die gerichtheid wellicht ook stimuleren bij anderen. Natuurlijk kunnen we daar het een en ander voor organiseren en dat zullen we, vermoed ik, ook wel doen: retraites, studiedagen, aandacht voor permanente vorming, bijbelgesprekken, goede pastorale zorg. Misschien dreigen we echter wel eens uit het oog te verliezen dat wij ook zelf een instrument zijn om anderen de sporen van God in hun leven te laten ontdekken. De mogelijkheden die zich voordoen voor een geloofsgesprek zomaar tussendoor, wanneer je het misschien niet verwachtte; de wijze waarop we aanwezig zijn bij zieken en stervenden. De aandacht die we hebben voor grenservaringen die onze zusters en broeders opdoen. De overwegingen die we houden. Dat zijn kansen om ook iets van onze eigen zoektocht te laten zien en dat komt over.*

Een belangrijke vraag in ons leven is toch: hoe onderscheid je de werking van God in je eigen leven, in dat van de anderen met wie je samenleeft en in de gemeenschap waar we zorg voor dragen? Op onze religieuze weg zijn wij op zoek naar een persoonlijk geloof en naar de verwoording daarvan. We hebben behoefte aan reisgenoten, die het aandurven een eindje met ons op weg te gaan. Kunnen ook wij zulke reisgenoten zijn? Durven wij getuigen van onze Godsrelatie en de ontwikkelingen die we daarin zelf ervaren?

Toekomstige Financiering KNR

Voorafgaand aan de AV² van juni werden er verkennende gesprekken gevoerd met een tiental religieuze instituten over een mogelijke structurele financiering van de KNR voor de komende jaren. Het bleek dat men de noodzaak van structurele financiering inzag, om de dienstverlening van de KNR aan (individuele) religieuze instituten te waarborgen en omdat de KNR een rol speelt bij de presentatie van religieus leven in kerk en samenleving. In de AV van juni werd besloten dat die structurele financiering er komt in de vorm van een 'reserve-ring' of 'voorziening'. Daarnaast blijft de gewone jaarlijkse contributie op een lager niveau dan die voor 2007 om de betrokkenheid van de Hogere Oversten bij het Bureau te handhaven. De AV houdt de eindverantwoordelijkheid voor de financiering van de KNR, met name via de jaarlijkse vaststelling van de begroting en de goedkeuring van het financiële jaarverslag. Nadere invulling van die structurele financiering volgde in de AV van november. Aan de religieuze instituten zal worden gevraagd eraan mee te doen door een éénmalige bijdrage, door een renteloze lening of door een vaste bijdrage voor meerdere jaren. De feitelijke invulling van de structurele financiering zal waarschijnlijk in de eerste helft van 2008 tot stand komen.

Religieuzenprijs

Om als religieuzen de bewogenheid om God en mensen te accentueren en om hun bondgenoten te steunen heeft de Konferentie Nederlandse Religieuzen de Religieuzenprijs in het leven geroepen. De prijs wordt een keer in de twee jaar toegekend om mensen te bevestigen die zich met hart en ziel inzetten voor vormen van onderwijs, zorg en missie, waarin plaats is voor betrokkenheid, bezieling, spiritualiteit, liefde, respect en idealisme. Het bestuur koos voor 2007 voor een prijs op het terrein van de zorg (in brede zin), daarbij aansluitend op onder meer de brief aan de staatssecretaris van VWS mevrouw Ross – Van Dorp. Er werden 47 projecten / personen genomineerd op zeer diverse terreinen. De eerste prijsuitreiking vond plaats op 17 oktober 2007 en was gekoppeld aan een lezing door Huub Oosterhuis, die een vurig pleidooi hield voor gerechtigheid: *De hoop is heilig, de hoop dat het grote verhaal over een zinvol leven, een bezield verband, een andere wereld dan deze, wáár zal zijn, in vervulling zal gaan, aan jou. Of nog anders gezegd, misschien realistischer: dat het toch in deze meedogenloze wereld niet onmogelijk is plekken te vinden waar je veilig bent, en van je angst genezen kunt - èn mensen die je vasthouden. Dat is heilig.*

De zorgvisie van Maartje Romme raakt aan de bewogenheid waarmee actieve religieuzen zich hebben ingezet en van waar uit zij de ontwikkelingen in de zorg kritisch blijven volgen. Maartje Romme: *'Waar het in onze geprotocolleerde zorgtrajecten aan ontbreekt, is rust, aandacht en liefde, en inzicht in de noodzaak van verdieping en spirituele groei als antwoord op de dwingende aard van verslaving. Dat wordt weggehoond. Onze zorg kan veel lichter, liefdevoller, zachter, menselijker. Alleen dan kun je iemand tot overgave verleiden. Hulp is echt mogelijk en daarmee eigenlijk een maatschappelijke plicht: de schouders er onder en samen voorbij de angst.'*

Publiciteit

Als winnares van de eerste religieuzenprijs kreeg Maartje Romme veel aandacht en stonden er in tal van week- en maandbladen uitvoerige interviews met haar. Publiciteit voor de wereld van de religieuzen kwam er in de aanloop naar het publiekscongres door het lanceren van een nieuwe website, waarop in eerste instantie het programma voor 3 oktober en het aanbod van

² AV = Algemene Vergadering

de gastenverblijven werd gepresenteerd: www.bewogenheid.nl. Deze site werd later uitgebouwd om een selectie te kunnen presenteren van de verschillende manieren waarop religieuzen in hun kloosters en instellingen gelegenheid tot verdieping en betrokkenheid bieden. Al die activiteiten en initiatieven komen ook onder de aandacht van potentieel geïnteresseerden door middel van digitale nieuwsbrieven, die vanaf november 2007 worden verstuurd. In het verslagjaar werd voorts de site van het platform van de jongerencentra vernieuwd: www.verborgenvuur.nl.

Bezinning op religieus leven

Op 27 september 2007 heeft een groot aantal besturen van religieuze instituten in Nederland een opmerkelijke brief gezonden aan de Bisschoppenconferentie van de Nederlandse Kerkprovincie en tegelijkertijd aan alle diocesane bisschoppen en de Apostolische Nuntiatuur. In dit schrijven wordt een diepgaand proces van bezinning op het religieuze leven verwoord en dit proces is een aanzet om als gelovige mensen te zoeken naar een antwoord op bepaalde ontwikkelingen in de kerk.

Er wordt onder meer geattendeerd op het priestertekort, dat zich steeds meer en ook duidelijker manifesteert. Dat is geen geïsoleerd en evenmin een puur Nederlands verschijnsel. Tegelijkertijd constateren de opstellers van de brief dat de betrokkenheid van de gelovigen op kerk en samenleving toeneemt; dat zij medeverantwoordelijkheid willen en kunnen dragen op diverse terreinen van het kerkelijk leven. Voorts wordt gewezen op de krachtige emancipatiebeweging van de vrouw, die door kerkelijke leiders weliswaar wordt onderkend, maar zonder dat daar duidelijke consequenties voor de positie van vrouwen binnen de kerk aan worden verbonden. De opstellers van de brief pleiten voor een kerk waar iedereen welkom is, een 'open kerk'.

Uiteraard wordt in de brief ook gepleit voor een multiculturele en multireligieuze dialoog. Verschillen in 'geloven' kunnen juist verbredend werken. Vanuit een open houding kan men gaan ontdekken, dat men bij alle verschillen 'één' is in het geloof in een Opperwezen; dat alle godsdiensten uit zijn op een betere wereld, op het welzijn van mensen. Cruciaal hierbij is dat men over en weer respect heeft voor elkaars visie en opvattingen. Geen enkele godsdienst mag zich het recht van de enige en absolute waarheid toe-eigenen. Behalve het belang van de dialoog 'naar buiten' bestaat er ook de wenselijkheid en noodzaak voor de 'binnenkerkelijke' dialoog.

In de brief wordt gememoreerd dat er ook cultuur- en belevingsverschillen van het religieuze leven zijn binnen de eigen gemeenschappen. Maar de erkenning en aanvaarding van de pluriformiteit hoeft niet ten koste te gaan van eenheid en verbondenheid met elkaar. De brieven schrijvers stellen nadrukkelijk dat de Kerk in Nederland en haar plaats in de samenleving hen ter harte gaan en zij roepen op tot een breed beraad over de aangestipte zorgpunten.

Commissio mixta

Delegaties van de Bisschoppenconferentie en van het Bestuur KNR ontmoeten elkaar twee maal per jaar in de Commissio mixta. Een belangrijk onderwerp was in het najaar van 2007 het in het voorgaande genoemde schrijven. Verder zijn in deze Commissio een aantal actuele ontwikkelingen besproken.

BELANGENBEHARTIGING

Vrijstelling schenking- en successierecht ANBI's

In 2007 is er vanuit de overheid een nadere uitwerking gekomen van de vrijstelling voor algemeen nut beogende instellingen (ANBI's) inzake schenkingsrecht en successierecht. Voortaan kunnen alleen organisaties als ANBI kwalificeren wanneer zij daartoe van de Belastingdienst een beschikking hebben gekregen. De KNR heeft, samen met de RK Kerkprovincie, de belangen van de religieuze instituten in deze behartigd. Zonder verzwaaring van de administratieve lastendruk kunnen religieuze instituten blijven kwalificeren als ANBI en gebruik maken van deze fiscaal aantrekkelijke regeling.

Gezamenlijke inkoop

De KNR heeft met de banken / vermogensbeheerders in Nederland die veel zaken doen met religieuze instituten arrangementen gesloten inzake de dienstverlening en de kosten daarvan. In 2007 is ook Fortis MeesPierson toegevoegd aan het rijtje van dienstverleners waarmee de KNR een arrangement heeft. Jaarlijks vindt een evaluatie plaats van de arrangementen en aanpassing naar de actuele ontwikkelingen op het gebied van beleggen. Op het terrein van energie is aangesloten bij het collectief 'Energie voor kerken' en hierdoor is een goed besparingsresultaat behaald.

Onroerende zaakbelasting woning / niet-woning

Doordat in 2006 het gebruikersdeel voor de onroerende zaakbelasting op woningen is afgeschaft, werd de vraag weer actueel of een klooster voor de Wet waardering onroerende zaken te beschouwen is als een woning of juist niet. De KNR heeft hiertoe in 2007 een proefprocedure gevoerd bij de Rechtbank Breda en de zaak met succes kunnen afsluiten. Door te verwijzen naar deze zaak (en meerdere succesvol afgeronde zaken) kunnen kloosters flinke bedragen besparen op hun aanslag onroerende zaakbelasting.

Wet identificatie dienstverlening

Sinds enige tijd verplicht de Wet identificatie dienstverlening aan banken om hun cliënten te identificeren alvorens de diensten kunnen worden geleverd. Omdat religieuze instituten niet staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel is er een bijzondere regeling getroffen, welke overigens ook geldt voor andere kerkelijke rechtspersonen. De KNR heeft in 2007 de leden geïnformeerd over deze regeling, maar ook de banken nader geïnformeerd over de wijze waarop dit moet worden toegepast.

Beleggingsfonds CMC³ / KNR

Nederlandse religieuze instituten hebben, wanneer zij in missiegebieden werkzaam zijn geweest, vaak nieuwe stichtingen gedaan die uiteindelijk zelfstandige provincies zijn geworden. Soms komen hier zelfs zelfstandige religieuze instituten uit voort. Tevens zijn Nederlandse religieuzen betrokken geweest bij het oprichten van bisdommen in overzeese gebieden.

Nu religieuze instituten in Nederland zien dat hun ledenaantal daalt en uiteindelijk uit Nederland zullen verdwijnen, bestaat de wens om (een deel van) hun vermogen te bestemmen voor genoemde buitenlandse vestigingen. Er zijn echter goede redenen om de gelden niet zonder meer over te maken naar ontwikkelingslanden, bijvoorbeeld wegens politieke of

³ CMC = Centraal Missie Commissariaat

financiële instabiliteit (zoals inflatie). Ook de leden daar ter plaatse vinden het vaak veiliger om hun geld in Nederland (of een ander Europees land) te laten beheren. Het Beleggingsfonds CMC / KNR voorziet in deze behoefte. Eind 2007 heeft de oprichting plaatsgevonden van de Stichting Beleggingsfonds CMC / KNR. Deze stichting heeft ten doel: het op goede wijze beheren van gelden voor buitenlandse onderdelen van religieuze instituten en buitenlandse bisdommen waar Nederlandse religieuzen sterk bij betrokken zijn. Met ingang van 2008 zullen er deelnemers tot het fonds toetreden. Dit fonds voorziet in een duidelijke behoefte van instituten die in Nederland zullen uitsterven en die hun vermogen (deels) willen bestemmen voor hun medebroeders en –zusters in de missielanden.

FINANCIELE VERANTWOORDING

BALANS PER 31 DECEMBER 2007

(na bestemming van het resultaat)

	<u>31 december 2007</u>	<u>31 december 2006</u>		<u>31 december 2007</u>	<u>31 december 2006</u>
	000. €	000. €		000. €	000. €
ACTIVA			PASSIVA		
<i>Vaste activa</i>			Vermogen		
Materiële vaste activa			Bestemmingsreserves	1.564	2.035
Inventaris, inrichting en computerapparatuur	34	54	Egalisatierekeningen		
Financiële vaste activa			Egalisatierekening structurele financiering	2.067	
Vordering uit hoofde van projecten PIN en KOS	4.780	4.832	Voorzieningen		
Voorziening vordering uit hoofde van projecten PIN en KOS	4.780-	4.832 -	Voorziening toekomstige beloning	10	11
	-	-	Langlopende schulden		
<i>Vlottende activa</i>			Schuld aan SNVR leden inzake aandelen Raptim Intercontinental B.V.	116	116
Vorderingen			Kortlopende schulden		
Debiteuren	27	21	KOS en PIN projecten	1.259	1.203
Overige vorderingen en overlopende activa	265	100	Overige schulden en overlopende passiva	300	481
	292	121		1.559	1.684
Effecten	1.581	1.629			
Liquide middelen					
Liquide middelen PIN en KOS	1.148	1.118			
Liquide middelen overig	2.261	924			
	3.409	2.042			
	<u>5.316</u>	<u>3.846</u>		<u>5.316</u>	<u>3.846</u>
					-
					<u>3.846</u>

Rechtspositie KNR

De commissie Rechtspositiereglement is bij besluit van de algemene vergadering van de KNR omgezet in een werkgroep. Belangrijke werkzaamheden op het terrein van rechtspositie e.d. zijn uitbesteed aan het Bureau SDB, en met Actiz - de werkgeversorganisatie op het gebied van verpleging en verzorging - is overeengekomen dat leden van de KNR voor vragen omtrent het KNR-Rechtspositiereglement terecht kunnen bij haar CAO-telefoonlijn⁴.

De werkzaamheden van de werkgroep beperken zich dan ook in wezen tot inpassing van een nieuwe CAO Verpleging en Verzorging in het Rechtspositiereglement van de KNR. Er is in 2007 geen nieuwe CAO op dit terrein tot stand gekomen.

Uitwerking van informatie over rechtspositie e.d. is door medewerkers van SDB verstrekt tijdens een drietal studiebijeenkomsten, waarbij gemiddeld 60 personen aanwezig waren. Actuele informatie werd via SDB verstrekt in een vijftal KNR Nieuwsbrieven, bestemd voor alle abonnees op het KNR Rechtspositiereglement.

Ouderenzorg religieuzen

In 2007 is met name aandacht besteed aan de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), aan good governance, thuiszorg/persoonsgebonden budgetten, de indicatiestelling en de nieuwe financieringssystematiek van de intramurale ouderenzorg. De wet en regelgeving is gevolgd en vertaald voor de religieuze situatie waar dat aan de orde was. Een aantal onderwerpen zijn in de vorm van themadagen nader uitgewerkt. Daarnaast is gestart met het VOR Nieuws, een periodiek waarin allerlei zaken die verband houden met de ouderenzorg helder worden vertaald voor de doelgroep.

SOLIDARITEIT

Het afgelopen jaar ging de **Adviescommissie Missionaire Activiteiten** (AMA) voort op de weg van thematische verdieping en meer programmatisch werken, die de afgelopen jaren is ingezet. De AMA-commissie richtte haar beoordeling en keuzes voor te ondersteunen projecten wederom vooral op een twaalfstal beleidsnotities van de belangrijkste landen en regio's waar CMC-AMA actief is. In deze notities worden de drie centrale AMA-thema's van *Geloof in Bevrijding, Vrede en Verzoening*, en *Mondiale Gerechtigheid (Internationale Vrouwenhandel)* uitgewerkt en geconcretiseerd in de context van het betreffende land of de regio. De projecten worden zo in een samenhangend kader geplaatst en beoordeeld.

Een nieuwe stap naar verdieping zette AMA met het invoeren van thematische jaarplannen, waarin per thema concrete doelstellingen en resultaten worden geformuleerd, wederom toegespitst op land en regio. Deze jaarplannen maken het mogelijk om de voortgang van de projecten en de beleidsontwikkeling nog beter te volgen, omdat er ieder jaar wordt teruggeblikt op de plannen van het jaar daarvóór. De beoogde resultaten per jaar staan in een breder kader van méérjarendoelstellingen, die ook per thema zijn gespecificeerd.

De drie centrale AMA-thema's werden op 7 maart in Schijndel gepresenteerd aan de AMA-donoren, aan de hand van concrete voorbeeldprojecten uit verschillende landen. Er volgde een levendige discussie van de deelnemers met de AMA-commissie en CMC-staf, waarin een aantal goede suggesties naar voren kwam voor verdere uitwerking van de thema's. In de toe-

⁴ (030-2739390)

komst is AMA zeker van plan om deze jaarlijkse uitwisseling met de achterban voort te zetten, omdat we zo wederzijds goed op de hoogte blijven van de ideeën en ontwikkelingen. De jaarlijkse studiedag van de AMA-commissie vond afgelopen jaar plaats op 11 december, en was gewijd aan het Indonesië-beleid en een gedachteswisseling over het thema 'Geloof in Bevrijding'. Over dit belangrijke AMA-thema verscheen ook een afzonderlijke thematische beleidsnotitie. De inzet van AMA op het gebied van 'Vrede en Verzoening' bleek het afgelopen jaar opnieuw maar al te actueel, bijvoorbeeld in de Grote Merenregio, Colombia en Pakistan. Op verschillende plekken kreeg het werk van AMA ook aandacht in de media.

Een volledig overzicht van de door AMA gesteunde projecten vindt u in het jaarverslag van CMC.

De **Kommissie Onderlinge Solidariteit** (KOS) constateert dat niet alleen de toezeggingen, maar ook het beroep dat daarop gedaan wordt, op haar terrein sinds enkele jaren een stijgende lijn vertoont. Ten behoeve van meerdere projecten moest het opvragen naar 2008 worden doorgeschoven. De geschetste tendens zet zich dus door.

De aanvragen zijn enerzijds binnen de traditionele patronen te plaatsen, anderzijds doen ook de nieuwe religieuze bewegingen regelmatig een beroep op de onderlinge solidariteit. In het bijzonder met betrekking tot de laatste groeperingen is de Kommissie Onderlinge Solidariteit (KOS) terughoudend. De commissie acht het essentieel dat bewegingen geworteld zijn binnen de Nederlandse context. Daar kan in een aantal gevallen nog sprake van zijn. Samenwerking met de religieuze instituten is een voorwaarde, maar ook aanwijsbare wederzijdse contacten met de seculiere omgeving. De KOS heeft teleurstellende boodschappen moeten overbrengen, maar doet dat vanuit de opdracht die de commissie van de religieuzen in Nederland heeft gekregen. Ook dit jaar hebben de contemplatieve religieuzen een beroep op de onderlinge solidariteit gedaan. De commissie weegt deze aanvragen zorgvuldig en kijkt naar de toekomstige exploitatie van de plaats en aanwas. Voor wat de aanwas betreft, kan de commissie alleen maar hopen dat voorwaardenscheppende condities tot resultaat leiden.

De KOS wil ook graag projecten vanuit de actieve religieuze instituten ondersteunen en ziet aanvragen dan ook met buitengewoon interesse tegemoet.

Met betrekking tot **Projecten in Nederland** (PIN) is er sinds negen jaar sprake van een stijging in de omvang van de toezeggingen aan de commissie PIN en in het opvragen van de toegezegde gelden. Voor de eerste keer kwam de commissie in 2007 geld tekort. Er zijn in de tweede helft van 2007 zo veel aanvragen voor goede projecten ingediend, dat de commissie besloten heeft deze wel te honoreren, maar een gedeelte pas in 2008 op te vragen. Daardoor is een gedeelte van de toekomstige toezeggingen al geormerkt.

Het PIN vademecum, het zogeheten spoorboekje, dat de PIN bij de beoordeling van de projectaanvragen hanteert, is geactualiseerd. Zo is het geheel aan de huidige omstandigheden aangepast en minder omvangrijk geworden. Evenals vorig jaar is aandacht besteed aan advies en evaluatie van de projecten. Betere kwantificeerbaarheid van de projecten, het ontwikkelen van een methodische werkwijze bij de projecten, de inzetbaarheid van vrijwilligers, monitoren, overleg en tussentijdse toetsing vormen hier de kernwoorden.

Ook de samenwerking van de projecten en het uitstralingseffect acht de commissie buitengewoon belangrijk. De bewaking van meerjarige projecten dient naar het oordeel van de commissie volgens vooraf gemaakte afspraken en met behulp van daartoe geschikte instrumenten te geschieden. Ook geeft de PIN meer sturing aan de aard van de projecten, die ondersteund worden. Mede daardoor zijn er meer projecten, die verband houden met kerkvernieuwing, bij de commissie ingediend.

De PIN werkt al vele jaren samen met andere fondsen. Samen kunnen fondsen meer betekenen voor de gemarginaliseerden in onze samenleving. Ook wordt er regelmatig overleg met (burgerlijke) overheden gevoerd om in die gesprekken helder te krijgen waar de zorgplicht van een zorgzame overheid behoort te liggen. Geen terugtrekkende overheid, maar medefinanciering en overnemen van (financiële) verplichtingen, daar waar fondsen initiatieven genomen hebben.

Adviesraad Solidariteitsinzet

De Adviesraad heeft zich bezonnen op structurele ondersteuning van wetenschappelijke instituten, gelieerd aan religieuze instituten, en van landelijke missionaire organisaties.

VERBONDENHEID

Commissie vredesvraagstukken

Alleen met alle armen en verdrukten van de wereld kunnen we geloven en de moed opbrengen om te proberen de geschiedenis om te keren. Armen zijn de bron van geloof en moed. (Sobrinio in een brief aan zijn overste Ellacuria)

Bovenstaande woorden van Sobrinio drukken de visie van de leden van de commissie vredesvraagstukken op hun opdracht uit.

Contacten / Binding

De inspirerende inleiding tijdens de vredesdag in 2006 onder de titel "Een andere wereld is mogelijk" heeft ons voor het jaar 2007 extra uitgedaagd om die andere wereld tegemoet te leven, onder andere door contacten met bondgenoten te zoeken.

- Justitia et Pax is een organisatie, die op praktisch en op beleidsmatig niveau steun verleent aan emancipatieprocessen wereldwijd. Het is terecht dat Justitia et Pax samenwerkt met religieuzen. Door middel van berichten in het KNR bulletin over activiteiten van deze organisatie worden wij geïnformeerd en geïnspireerd.
- Het CMBR⁵ vormt binnen de KNR onze grootste bondgenoot. We delen met elkaar het verlangen naar gerechtigheid én de zorg om "Kleurrijk religieus leven".
- Yvonne Gebara⁶ verdiepte onze feministische en ecologische visie op gerechtigheidsvraagstukken, zoals deze zich in kerk en maatschappij voordoen.
- Er is besloten tot een grotere samenwerking met behoud van ieders eigenheid met het WRGV⁷ is onze commissie met het WRGV allereerst op informatief vlak samen geweest. De vergaderverslagen worden wederzijds uitgewisseld en de evaluatie van elkaars jaarlijks te organiseren bijeenkomst zullen we voortaan gezamenlijk doen.

⁵ CMBR = Centraal Missionair Beraad Religieuzen

⁶ Auteur van "Omdat de Schepper even moest niezen, postpatriarchale overwegingen in uren van twijfel";

⁷ WRGV = Werkverband Religieuzen voor Gerechtigheid en Vrede

De nationale vredesdag

Tijdens de nationale vredesdag sprak Ineke Bakker over de manipulatie door de media, waardoor we tot verkeerde keuzen kunnen komen en niet de kant zien en kiezen van machtelozen. Deze dag werd bezocht door ongeveer 300 medereligiëuzen.

Ook de millenniumdoelen als wereldwijde poging tot kansen voor de armen waren aan de orde; maar ook daar blijft alertheid geboden.

Er zijn tijdens deze dag handtekeningen verzameld ter bevordering van de discussie over de brochure van de Dominicanen over “Kerk en Ambt”.

Specifieke actie in verband met beleggen in de pensioenfondsen

Naar aanleiding van een Zembla-uitzending over beleggingen in de wapenindustrie door pensioenfondsen is actie ondernomen. Hier is “leven” in het geding en meewerken aan het doden van bevolkingsgroepen. Het is een complexe problematiek, die toont dat transparantie lastig is wanneer er economische belangen in het geding zijn.

Commissie Vrouwencontacten

In het afgelopen jaar is er door de commissie veel aandacht besteed aan het voorbereiden van een brief aan de bisschoppen. Het waren vooral de gesprekken met vrouwen van de Katholieke Vrouwenorganisaties, die de noodzaak deden inzien deze brief te schrijven. In parochies voelen vooral vrouwen zich steeds meer op een zijspoor gezet. Er is weinig ruimte in de liturgie om vorm te geven aan eigen creativiteit vanwege een strikte toepassing van een aantal voorschriften. Zeer betrokken vrouwen binnen de Kerk voelen zich er niet meer gehoord. Deze stand van zaken in onze Kerkprovincie leidde tot de vraag aan de besturen van religieuze instituten of zij het zinvol achten een brief aan de bisschoppen te schrijven. Hierop kwamen zoveel positieve reacties binnen, dat er een werkgroep werd gevormd om tot een concept-brief te komen. In september is deze na een lange interne procedure uiteindelijk verzonden. De commissie en de werkgroep streven naar een dialoog met de bisschoppen.

De Internationale Commissie van de UnieNKV

Voor de Internationale Commissie van de Unie-NKV⁸ stond het gelopen jaar in het teken van de bijeenkomst van Andante⁹. Deze Europese Alliantie van Katholieke Organisaties had een studieconferentie georganiseerd in Huize Bergen in Vught (Nederland). Deze vond plaats van 25-28 oktober 2007 en het thema was *Vreemdeling of vriendinnen? Interculturele dialoog in Andante*. Doel was om van elkaars ‘anders zijn’ te leren en het bruikbaar te maken in de samenwerking op Europees niveau. Zo gingen 75 vrouwen uit dertien landen met elkaar in dialoog met respect voor verschillen, maar in onderlinge solidariteit, waarbij zij probeerden de verschillen in culturele achtergrond niet als een handicap, maar als een uitdaging te zien. Prof. dr. Maaïke de Haardt hield een lezing over “de verschillen als uitdaging” en hoe creatief om te gaan met cultuur en culturele verschillen. Dr. Jim McDonell sprak over manipulatie door de media en over hoe vrouwen, in de media een rol kunnen gaan spelen. Met de theologe Prof. dr. Ulrike Bechmann zochten de deelneemsters naar belemmerende factoren in Europese verhoudingen, zoals oorlogswonden uit het nabije verleden, stereotypen en de voor vrouwen kwetsende houding, woorden en gebaren van de kerk. In een gezamenlijk ritueel vonden zij

⁸ UnieNKV=Unie Nederlandse Katholieke Vrouwenbeweging

⁹ Andante = De Alliantie bestaat momenteel uit 19 katholieke vrouwen organisaties uit 13 Europese landen, zij werd in 2006 officieel opgericht. <http://www.andante-europa.net/>

de kracht om deze last symbolisch uit de weg te ruimen. Reflecties en discussies in kleinere groepen legden de basis voor vertrouwen om verder samen op weg te gaan. In een slotverklaring werden de volgende desiderata geformuleerd:

- Het creëren van ontmoetingsmogelijkheden voor vrouwen uit de organisaties;
- Het aanmoedigen dat vrouwen hun stem verheffen tegen onrecht, onderdrukking en vooroordelen;
- Het goed gebruiken van de media en moderne technieken onder vrouwen bevorderen
- Het aanmoedigen van vrouwen te vertrouwen op hun eigen spiritualiteit en katholieke identiteit.
- Het koesteren van hun vermogen om zacht en meelevend te zijn in hun dagelijks leven.

De initiatiefneemsters kijken in dankbaarheid voor de ondersteuning vanuit de religieuzen terug op deze eerste studieconferentie.

INTERNATIONALISERING

Begin 2006 heeft het Centraal Missionair Beraad Religieuzen een onderzoek gedaan naar de aantallen buitenlandse religieuzen in Nederland, naar hun landen van herkomst en hun belangrijkste taken in Nederland. Het was geen gemakkelijke klus om deze gegevens te achterhalen, omdat elk religieus instituut onafhankelijk opereert en er geen centrale instantie is die gegevens bijhoudt. Met de nodige slagen om de arm kwam het CMBR tot een totaal van 185 buitenlandse religieuzen in Nederland: 130 zusters en 55 paters of broeders. Meer dan de helft hiervan is afkomstig uit Azië (met name Indonesië en India). Het is echter waarschijnlijk dat de cijfers aanzienlijk naar boven bijgesteld moeten worden. Regelmatig ontvangt het CMBR nieuwe informatie over religieuze instituten of gemeenschappen met buitenlandse leden. Een punt daarbij is dat een aantal bisdommen geheel op eigen initiatief en zonder overleg met de KNR buitenlandse congregaties benadert met de vraag om mensen te sturen. Zo moesten we eind 2007 uit krantenberichten vernemen over de komst van acht Colombiaanse priesters en seminaristen naar het bisdom Groningen-Leeuwarden, uitgenodigd door bisschop Wim Eijk. Er gebeurt dus van alles op het vlak van internationalisering. Er worden initiatieven genomen door zowel congregaties, als door een aantal bisdommen of de stichting 'Priesterreligieuzen voor Nederland'. Is het zaak om 'duizend bloemen te laten bloeien' en af te wachten wat aanslaat en wat niet?

Als CMBR houden we ons al sinds 2000 intensief bezig met de internationalisering van het religieuze leven. Ons antwoord op de bovengestelde vraag is genuanceerd. We zijn van mening dat de internationalisering moet worden gezien tegen de achtergrond van globalisering, wereldwijde migratie en multiculturalisering van de Nederlandse kerk en samenleving. Binnen deze context is het niet meer dan logisch dat ook de religieuze instituten steeds 'kleurrijker' worden. Het CMBR ziet hierin zeker ook kansen en positieve uitdagingen. De belangrijkste hiervan is dat de broeders en zusters die in internationale gemeenschappen samen leven een tastbaar getuigenis afleggen van de waarde van een interculturele 'dialoog van het leven'. Tijdens de jaarlijkse bijeenkomsten 'Kleurrijk Religieus Leven' merken we ook hoe de buitenlandse religieuzen een frisse, nieuwe inbreng hebben. Ze zijn in staat om nieuwe dingen op te pakken, richting jongeren of op het vlak van de multiculturele samenleving. En zeker zo verfrissend is dat zij veel vrijmoediger omgaan met hun geloof dan hun Nederlandse mede religieuzen.

Tegelijk is het CMBR zich er terdege van bewust dat internationalisering niet de zaligmakende oplossing is om een toekomst te waarborgen voor het religieuze leven in Nederland. Het kost, om het cru te zeggen, bloed, zweet en tranen van alle betrokkenen om een proces aan te gaan waarin men leert samen leven en werken over grenzen van culturen heen. En over grenzen van generaties heen, want de buitenlanders zijn in bijna alle gevallen ook een stuk jonger dan hun Nederlandse medereligiëuzen.

De terughoudendheid van veel Nederlandse religieuzen om een actief beleid te voeren op het vlak van internationalisering is daarom begrijpelijk. Naast de praktische en interculturele problemen spelen ook principiële overwegingen mee. Moeten jonge religieuzen die veelal in de bloei van hun leven verkeren, hier in Nederland open plekken komen opvullen die er door vergrijzing en het tekort aan roeping vallen binnen pastoraat of andere klassieke vormen van apostolaat? Het roept ook serieuze bedenkingen op om de maatschappijen en kerken in het Zuiden te beroven van goed opgeleide mensen die in eigen land een belangrijke rol kunnen spelen bij de opbouw van kerk en maatschappij.

Verder spelen ook verschillen mee in visies op het kerkelijk ambt. In Nederland hebben leken de afgelopen decennia allerlei taken op zich hebben genomen binnen de kerk. Een terugdraaien van deze ontwikkeling is geen goede zaak, vinden veel religieuzen. Maar op dit punt lopen de meningen met de bisschoppen uiteen. Bij hen prevaleert de visie dat alleen gewijde voorgangers een waarborg bieden voor het in stand houden van de katholieke geloofsgemeenschap.

Overigens stelt de KNR zich gastvrij op ten aanzien van de jonge, buitenlandse congregaties die zich in Nederland vestigen. In de afgelopen jaren heeft de algemene vergadering een aantal van deze congregaties hartelijk begroet als nieuw lid van de KNR. Daarmee wordt de KNR steeds veelkleuriger, ook in theologisch en spiritueel opzicht.

AANDACHT VOOR ROEPING EN BEZINNING OP RELIGIEUS LEVEN

Elfde Platformdag, 17 april 2007 – Een boom geplant aan levend water

Binnen de activiteiten van de Commissie Roepen, neemt het Platform rond Toekomst van Religieus Leven een belangrijke plaats in. Door middel van dit forum probeert de Commissie krachten te bundelen die een bijdrage willen leveren aan toekomst van religieus leven. Behalve aan roeping tot het klassieke religieuze leven, wordt in dat verband ook aandacht besteed aan (groepen van) geassocieerden, nieuwe initiatieven, gemeenschappen, bewegingen en vormen die het religieuze leven op andere manieren voortzetten. Religieus leven is immers breder dan onze eigen kaders, het is meer dan enkel een leven onder geloften als broeder, zuster of pater.

Dat roept tegelijk de vraag op naar wat dan het kenmerkende is van religieus leven. In april 2007 werd daarom een dag stil gestaan bij de bezielende kracht van *religieus leven als leek*: ieder die – naar Psalm 1 – staand in eigen kracht, stevig geworteld, maar nabij de stroom, vruchtbaar tracht te zijn in zijn of haar eigen omgeving. Een poging dus om te verhelderen waar voor ‘leken’ dat religieus leven uit bestaat. In dit jaarverslag stellen we een uitgebreide impressie van deze dag centraal.

De belangstelling voor deze bijeenkomst was om te beginnen erg groot. Klooster Mariënborg bleek te klein voor de 150 belangstellenden. Een flink aantal mensen moesten we teleurstellen.

Ter bestudering ontvingen alle deelnemers vooraf de tekst van een inleiding van Tjeu Timmermans, gehouden op het Generaal Kapittel van de Norbertijnen in juli 2006: *Religieus leven in een gesecculariseerde wereld. Uitdagingen van deze tijd voor de Orde van morgen*. Nieuwe vormen van binding komen daarin uitgebreid aan bod.¹⁰

Na de opening presenteerden eerst vijf vertegenwoordigers van lekenroeperingen hun beweging of gemeenschap. Daarbij was hen gevraagd om bij hun verhaal te reageren op deze inleiding van Tjeu Timmermans. *Herkennen jullie je in dat wat in dit document gezegd wordt?* Door de dag heen zou Tjeu Timmermans op zijn beurt weer telkens reageren op de inbreng, zodat er een dialoog kon ontstaan.

Achtereenvolgens kwamen leden van de Graalbeweging, Gemeenschap Stoutenburg, Gemeenschap Camino, Karmelbeweging en de ‘Wereldlijke Tak van de congregatie van de Paters van de Heilige Harten’ aan het woord. Ze vormden een bont gezelschap, dat zowel grote verschillen als overeenkomsten liet zien. Kernelementen uit hun verhalen waren:

- aandacht en ruimte voor persoonlijke spirituele groei en meditatie (Graalbeweging),
- leven in verbondenheid met de schepper, de naasten en de aarde (Stoutenburg),
- gebed, nabijheid bij mensen en gemeenschap delen met leken (Camino),
- stil worden om ruimte te maken voor de aanwezigheid van de schepper; met beide voeten op de grond het Heilige zoeken (Wereldlijke Tak),
- in onderlinge verbondenheid roeping beleven als contemplatief omgaan met alle aspecten van het dagelijks leven (Karmelbeweging).

Vanuit de zaal werd vervolgens op deze inbreng gereageerd.

¹⁰ Deze lezing is te vinden via www.knr.nl/publicaties.

- Een aantal steeds terugkerende woorden waren opgevallen: aandacht, hier en nu, relatie (met God, met mensen, de natuur...) en ‘verwondering als ingang voor godsontmoeting’.
- Ook werd opgemerkt dat men een positieve toekomstgerichtheid laat zien en dat hier nieuwe vormen van kerk-zijn geproefd werden.
- De aandacht voor nachwuchs werd daarentegen zwak genoemd. Ook werd opgeroepen tot meer dwarsverbindingen met andere bewegingen en een goede verhouding tot de moederkerk.

In een eerste terugblik toonde Tjeu Timmermans zich getroffen door de geraaktheid en de betrokkenheid die hier aan het werk zijn als positieve tegenkrachten tegenover de compartimentering die onze samenleving kenmerkt. Het is juist die beweging die ook zo herkenbaar is in de levens van de stichters van onze religieuze instituten. Secularisering en compartimentering dwingen ons terug te keren tot de kern, om de woestijn in te gaan als plaats waar ruimte is voor Ontmoeting. Ook wordt zichtbaar hoe ieder op een eigen manier zoekt: steeds werkelijk anders en ook op andere manieren geraakt. God houdt niet op zich met mensen te verhouden, maar dat leidt zodoende tot een veelvormige en veelkleurige roepingsbeleving. Het is op deze manier dat Gods presentie in de wereld concreet wordt in de presentie van mensen.

In die veelvormigheid vallen hem ook overeenkomsten op. Het samen delen bijvoorbeeld en het open staan voor leermomenten. Stilte en gebed ook, iets dat verder reikt dan de grenzen van onze kerk. Daarin kan ook ruimte ontstaan voor het horen, luisteren en zingen, en daarin weer voor het lijden in de wereld.

De middagsessie begon met een gezamenlijke meditatie, gevolgd door gesprek in kleine groepen rond de hoofdvragen van deze dag: *Wat is voor mij religieus leven? Wat zijn daarvan de kenmerken en wat zijn de voorwaarden om van religieus leven te kunnen spreken?* Het is hier niet mogelijk te beschrijven wat in al die kleine groepen besproken werd, maar het daarop volgende slotgesprek liet zien dat zich daar rond dit thema sprankelende en vruchtbare ontmoetingen hebben voorgedaan. In dit afrondende gesprek met de zaal was de vraag aan de orde: *Heb je vandaag inzichten opgedaan, waarmee je thuis – in je eigen gemeenschap of beweging – het gesprek verder kunt voeren?*

Als antwoord daarop werd gewaarschuwd tegen het gevaar om in onze spirituele honger overal op in te gaan en zodoende onszelf te verliezen. Daarnaast werd erop gewezen dat het religieuze leven zich ervoor moet hoeden zelf aan compartimentering te gaan leiden. Waak voor iedere neiging tot scheiding tussen spiritualiteit en dagelijks leven; waak er ook voor te ver te gaan in het jezelf van anderen/andere groepen te onderscheiden. In dat verband vulde ook iemand aan dat religieus leven ook ‘kleur bekennen’ inhoudt. Dat maakt het ook mogelijk je als groep of als persoon in te voegen in het geheel van de regenboog.

Tjeu Timmermans reageerde hierop door te wijzen op de achtergrond van onze individualistische samenleving. In dat perspectief groeit het besef dat in het religieuze leven juist ieder kan groeien in zijn of haar godsrelatie. Omgekeerd zijn er weliswaar vele vormen, maar moeten we elkaar blijven bevragen op wat ons daaronder in de bron aan gemeenschappelijks beweegt. Dit vraagt ook om bezinning op wat Christelijke spiritualiteit is.

Vanuit de zaal wordt daarop meteen een voorschot gegeven:

- We hebben ook veel gemeenschappelijks, zoals bepaalde eeuwenoude gebedstradities.
- De notie van ‘wat beweegt ons’ is een goed startpunt.
- De nadruk van de leken op ‘stilte’ viel op. “Daar kunnen wij als actieve religieuzen nog een puntje aan zuigen.”

- Ga uit van gelijkwaardigheid, ook ten aanzien van diegenen voor wie je je inzet.
- Het is goed onze erkenning van de Schrift als fundamentele leidraad te versterken.
- Laat vooral ook je gezicht naar buiten toe zien en vrees elkaar niet.
- Houd oog voor de dimensie van de internationalisering.
- Heb aandacht voor de medemens als vindplaats van God.

Aan het eind van deze ronde spreken enkele aanwezigen nadrukkelijk hun waardering uit voor deze dag. Met name worden de levendige uitwisseling, 'het samen' en het horen van elkaars speciale accenten genoemd. Iemand vat samen dat hij ervaart hoe wij als KNR op deze manier 'het huis van gemeenschap' opbouwen.

In een kort slotwoord voegde Tjeu Timmermans daar nog aan toe dat we op deze bijeenkomst een beeld van kerk-zijn hebben beleefd, een veelvormige kerkgemeenschap. Die veelvormigheid versterkt ook onze mogelijkheid om een waardevolle bijdrage te zijn en te leveren aan samenleving en kerk. Het is dan wel belangrijk dat we proberen juist in het publieke domein present te zijn. Ook kunnen we hierdoor opnieuw en op een nieuwe manier over roeping praten.

Individuele contacten

Sinds enige tijd valt een stijging op van het aantal personen dat roeping voelt tot Religieus Leven en daarom vraagt om informatie en oriënterende gesprekken. Waarschijnlijk spelen hierin verschillende oorzaken mee, zoals een veranderende tijdgeest, meer publiciteit en een betere vindbaarheid. Het is nog niet goed mogelijk te zeggen welke van deze factoren het zwaarst weegt, maar in ieder geval speelt een rol dat religieus leven en roeping weer meer bespreekbaar zijn dan in het recente verleden. Meestal worden informatieve vragen in eerste instantie besproken met de secretaris van de Commissie Roepen en worden deze zoekenden na een of meer verkennende gesprekken doorverwezen naar mogelijk passende religieuze instituten.

Roepingenweekends

Om aan de boven beschreven behoefte aan oriëntatie tegemoet te komen, is in 2007 ook gestart met roepingenweekends: brede bezinnings- en oriëntatieweekends voor personen die zich geroepen voelen tot religieus leven en/of een kerkelijk ambt of beroep. Hierbij wordt samengewerkt met het Aartsbisdom Utrecht.

Het eerste vond plaats in januari 2007 in het Missiehuis in Steyl en trok acht deelnemers.¹¹ Het tweede werd gehouden in december 2007 in Clarissenklooster De Bron in Nijmegen. Daar deden zeven personen mee.

Dag voor Jonge Religieuzen

Op vrijdag 27 april organiseerde de Commissie Roepen voor de vierde keer een bijeenkomst voor jonge religieuzen. Deze dagen zijn bedoeld voor ontmoeting en ervaringsuitwisseling met anderen die nog jong in het religieuze gemeenschapsleven staan en bieden tegelijk een gelegenheid voor gezamenlijke bezinning. Deze keer gebeurde dit rond het thema "*Religieus leven in balans*". Er waren dertig deelnemers, afgezien van de commissieleden.

¹¹ Hierover werd uitgebreider geschreven in het *KNR Bulletin*, Jaargang 10 (januari 2007) nr.1, p. 25-29.

MEDEWERKERS PER 31 DECEMBER 2007

Hoofd Bureau

Ad Leys

Staf

Cees Backer

Janneke Doe

Pierre Humblet

Rogier Moulen Janssen

Will van de Ven

Ben Wanders

Huishoudelijke dienst

Leny van Asseldonk

Annemarie van Diessen

Sophie Maas

Administratie

Henny van de Ven

Secretariaat

Nita van Bergen

Ellen Daemen

Sylvia Hobeijn

Jeanette Janssen

Cissie Koningstein

Truus Kuster

Miranda Roijers

BESTUUR EN COMMISSIES PER 31 DECEMBER 2007

<i>Dagelijks Bestuur KNR</i> p M. Timmermans (<i>voorzitter</i>) zr T. Sonder (<i>vice-voorzitter</i>) fr F. van Pinxteren (<i>secretaris</i>) dhr J.G. Bauduin (<i>penningmeester</i>) zr W. van Hooijdonk zr I. Rooth p Th. Scholtes zr A. Vos zr T. Wijngaard	<i>Werkgroep Rechtspositiereglement (WRR)</i> (slumerend) p D. Hendrickx (<i>voorzitter</i>) dhr Th. Kalb dhr F. van den Kieboom dhr A. Kluijtmans mw Chr. Stappers mw M. Wennekes
<i>Adviescommissie Missionaire Activiteiten (AMA)</i> p. C. Bartels (<i>voorzitter</i>) zr. R. Schrurs, (<i>vice-voorzitter</i>) zr. N. Boons br. P. Bots dhr. A. Fernandes p. B. Kersten zr. J. Ketelaar mw. A. Potma p. H. Wijtten br. S. Zimmerman dhr. G. Moorman (<i>adviseur</i>) mw. M. Vanderkaa (<i>adviseur</i>)	<i>Commissie Roepen tot Religieus Leven (CRRL)</i> p J. Hafmans (<i>voorzitter</i>) zr S. Böhmer zr V. De Belder p G. van Belle zr J. Dumont zr B. Koenegras br M.W.T. van Kooten zr M. Stickers dhr P. de Roy
<i>Adviesraad Solidariteitsinzet</i> p W. Blok br A. Dobbelaar zr R. Kops fr Fr van Pinxteren is de vertegenwoordiger van het DB bij de Adviesraad dhr A. Leys	<i>Commissie Vredesvraagstukken</i> zr A. van Amersfoort (<i>voorzitter</i>) zr E. Baselmans zr I. Crijns zr F. Janssens zr A. Koekkoek zr S. Lases zr T. Lippus
<i>CMBR</i> p Th. Vergeer (<i>voorzitter</i>) zr D. Appelman br A. Dobbelaar p H. Hinfelaar br B. Hommel zr M. Polo zr M. Ringnalda mw M. Vanderkaa (<i>adviseur namens CMC</i>)	<i>Commissie Vrouwencontacten</i> zr M. Beneken Kolmer (<i>voorzitter</i>) zr A. van Amersfoort zr B. van Dinteren zr E. Geertsma zr H. Jans zr N. de Louwere zr Th. Vandeweyers zr J. Volf

<i>Commissie Communicatie (CC)</i> br Th. Blokland dhr E. Corsius p P. Denneman zr R. Geurts zr T. Keurntjes p H. Lieberom mw S. Weijs <i>Klankbordgroep In Balans:</i> zr D. De Brouwer zr Chr. Nibbelke mw R. Spierings	<i>Financiële Commissie Religieuzen (FKR)</i> p D. Hendrickx (<i>voorzitter</i>) zr G. v.d. Donck br L. van Dijk zr M. Engelen dhr Th. Kalb zr B. Lases zr A.M. Reckert dhr P. Schackmann dhr H. Schugard
<i>Commissie Kerkrechtelijke Aangelegenheden Religieuzen (KAR)</i> p W. Bellemakers (<i>voorzitter</i>) p I. Dekkers. dhr T. Kalb dhr A. Leys (<i>secretaris</i>) dhr H. Paulissen zr E. Smits dhr P. Stevens p C. Voncken dhr B. Wanders mw M. Wijlens	<i>Jongerenplatform KNR</i> In dit platform participeren jongerenwerkers vanuit de volgende instituten: - Benedictinessen van St. Lioba - Dominicanessen van Zwolle ('t WasdoM) - Dominicanen van Huissen (Onder de Pannen) - Fraters van Tilburg (Studio Elim) - Fraters Maristen (De Westerhelling) - Minderbroeders van Megen (Franciscaans Jongerenwerk) - Paters Maristen (Loreto, Lievelde) - Salesianen van Don Bosco - Jongeren & Missie
<i>Commissie Overleg Instituten (COI)</i> dhr H. Teule (<i>voorzitter</i>) p P. Begheyn dhr Ch. Caspers p R. van Dijk dhr. K. Pansters mw M. Kalsky dhr H. van Reisen mw J. de Loos dhr F. Wijsen	<i>Kommissie Onderlinge Solidariteit (KOS)</i> p S. van der Grinten (<i>voorzitter</i>) zr L. Aarnink zr M. de Charro zr T. Keurntjes br L. Paauw dhr H. Hooijen, adviseur
<i>Commissie Projecten in Nederland (PIN)</i> dhr L. Spruit (<i>voorzitter</i>) p W. Blok zr B. van Dinteren zr F. Ollivier br A. van Rooi zr M. van der Vliet <u>adviseurs:</u> mw B. van Beurden dhr F. Fick dhr F. Hoeben mw J. Sanders mw M. Steggerda	<i>Werkgroep Missionaire Bewustwording (WMB)</i> br M. Herni (<i>voorzitter</i>) fr J. Claveaux (<i>secretaris</i>) fr B. Doodkorte br T. Kropman br Th. Nieuwlands br J. van der Steen br W. Verdonk